

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра теорії та практики перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
професор Хмарський В.М.

“ 01 ” 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ідентичність як лінгвокультурологічна категорія

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Спеціальність : 035 філологія

Спеціалізації:

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

035.053 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Факультет романо-германської філології

2020-2023

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Ідентичність як лінгвокультурологічна категорія».

Розробник: Матузкова Олена Прокопівна, д.філол.н, професор, професор кафедри теорії та практики перекладу

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
Протокол № 1 від "28" 08 2020 р.
Завідувач кафедри _____ (О.П.Матузкова)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ
Протокол № 1 від "31" серпня 2020 р.
Голова НМК _____ (Т.В. Телецька)
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
Протокол № 1 від "30" 08 2021 р.
Завідувач кафедри _____ Матузкова О.П.

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
Протокол № 1 від "25" 08 2022 р.
Завідувач кафедри _____ Раєвська Т.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3/3 годин – 90/90 змістових модулів – 1/1 Залікових модулів – 1/1	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Дисципліна вільного вибору	
	Спеціальність: 035 Філологія		
	Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька 035.053 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська	Рік підготовки:	
		1-й	2-й
		Семестр	
		2-й	3-й
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		16	8
		Практичні, семінарські	
		-	-
Самостійна робота			
74		82	
Форма підсумкового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основною метою даної програми є ознайомити магістрантів з основними положеннями сучасної англійської колективної ідентичності як лінгвокультурного феномену та конструювання когнітивно-дискурсивної моделі англійської колективної ідентичності. Основна мета обумовлює вирішення наступних завдань: виявлення хронологічного етапу історико-понятійного становлення ідентичності як наукового поняття; аналіз ключової понятійної категорії «ідентичність»; окреслити основні міждисциплінарні лінгвістичні підходи до вивчення ідентичності та описано теоретико-методологічні принципи її дослідження в межах кожного з підходів; реконструювати лінгвокультурний гіперконцепт «англійська ідентичність» як варіант когнітивно-дискурсивного опису будь-якої етнокультурної колективної ідентичності; порівняльний аналіз сучасної ідентичності українців та англійців у лінгвокультурологічному та перекладознавчому ракурсах.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Інтегральної: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, перекладу, методики викладання іноземних мов і зарубіжної літератури в закладах вищої освіти в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК06. Здатність спілкуватися іноземною мовою у різних реєстрах (побутовому, професійному, академічному).

ЗК07. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК09. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах (вітчизняних і зарубіжних).

СК03. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

СК06. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

СК07. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

СК08. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Очікувані результати навчання:

ПР 06. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПР 07. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці (вітчизняні і зарубіжні).

У результаті вивчення даного курсу здобувач вищої освіти повинен

знати: теоретичні засади сучасної лінгвокультурології та перекладознавства; спеціальну термінологію в галузі лінгвокультурології та перекладознавства та вільно нею користуватися, складові лінгвокультурної компетенції сучасного філолога та шляхи їх формування.

вміти: на основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища соціокультурного життя, проявляти чутливість до впливу культури та свідомості на мову певної культури, пов'язувати лінгвокультурні проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності; ефективно спілкуватися і взаємодіяти в міжнародному соціокультурному просторі, зокрема й науковому; презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та писемній формі.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1: Сучасна британська ідентичність та переклад

Тема 1. Ідентичність у соціогуманітарній парадигмі ХХ-ХХІ столітті. Загальні характеристики та огляд проблеми.

Тема 2. Проблема визначення поняття ідентичність. Погляди на класифікацію ідентичності та етапи формування поняття.

Тема 3. Ідентифікація та ідентичність. Проблема розмежування понять, специфічні риси та характеристики.

Тема 4. Ідентичність у лінгвістиці: проблематика вивчення проблеми. Перспективи вивчення поняття ідентичності у вітчизняній та світовій науці.

Тема 5. Ідентичність як когнітивна-дискурсивна лінгвокультурологічна категорія: проблематика вивчення та основні характеристики.

Тема 6. Англійська колективна ідентичність як когнітивно-дискурсивна категорія. Проблематика вивчення та основні характеристики англійської колективної ідентичності.

Тема 7. Дискурс англійської колективної ідентичності: типи і модифікації. Проблематика вивчення та основні характеристики дискурсу англійської колективної ідентичності.

Тема 8. Вербалізація лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність». Реалізація гіперконцепту «англійська ідентичність» в сучасному документальному дискурсі та у перекладі.

Тема 9. Логіко-понятійний блок когнітивно-семантичного змісту лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність». Проблематика

вивчення та основні характеристики логіко-понятійного блоку гіперконцепту, що вивчається.

Тема 10. Сутнісні характерні ознаки лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність». Одиниця лінгвокультурологічного опису англійської ідентичності.

Тема 11. Сутнісні конститутивні ознаки лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність». Підстави для формування ідентичності; основні блоки, що лежать в основі англійської ідентичності.

Тема 12. Емоційно-оцінний блок когнітивно-семантичного змісту лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність». Англійська та українська ідентичність: зіставний аналіз.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	лаб	ср		л	п	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль I. Сучасна британська ідентичність та переклад										
Тема 1. Ідентичність у соціогуманітарній парадигмі ХХ-ХХІ столітті. Загальні характеристики та огляд проблеми.	6	2	-	-	4	9	1	-	-	8
Тема 2. Проблема визначення поняття ідентичність. Погляди на класифікацію ідентичності та етапи формування поняття.	8	2	-	-	6	7	1	-	-	6
Тема 3. Ідентифікація та ідентичність. Проблема розмежування понять, специфічні риси та характеристики.	6	2	-	-	4	7	1	-	-	6
Тема 4. Ідентичність у лінгвістиці: проблематика вивчення проблеми. Перспективи вивчення поняття ідентичності у вітчизняній та світовій науці.	6	-	-	-	6	7	-	-	-	7

<i>Тема 5.</i> Ідентичність як когнітивно-дискурсивна лінгвокультурологічна категорія: проблематика вивчення та основні характеристики.	6	2	-	-	4	9	1	-	-	8
<i>Тема 6.</i> Англійська колективна ідентичність як когнітивно-дискурсивна категорія. Проблематика вивчення та основні характеристики англійської колективної ідентичності.	8	2	-	-	6	7	-	-	-	7
<i>Тема 7.</i> Дискурс англійської колективної ідентичності: типи і модифікації. Проблематика вивчення та основні характеристики дискурсу англійської колективної ідентичності.	8	2	-	-	6	7	-	-	-	7
<i>Тема 8.</i> Вербалізація лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність». Реалізація гіперконцепту «англійська ідентичність» в сучасному документальному дискурсі та у перекладі.	10	2	-	-	8	7	1	-	-	6
<i>Тема 9.</i> Логіко-понятійний блок когнітивно-семантичного змісту лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність».	8	2	-	-	6	9	1	-	-	8

Проблематика вивчення та основні характеристики логіко-понятійного блоку гіперконцепту, що вивчається.										
Тема 10. Сутнісні характерні ознаки лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність». Одиниця лінгвокультурологічного опису англійської ідентичності.	8	-	-	-	8	7	-	-	-	7
Тема 11. Сутнісні конститутивні ознаки лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність». Підстави для формування ідентичності; основні блоки, що лежать в основі англійської ідентичності.	8	-	-	-	8	7	1	-	-	6
Тема 12. Емоційно-оцінний блок когнітивно-семантичного змісту лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність». Англійська та українська ідентичність: зіставний аналіз.	8	-	-	-	8	7	1	-	-	6
Усього годин	90	16	-	-	74	90	8	-	-	82

5. Теми семінарських занять.

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять.

Практичні заняття навчальним планом не передбачені.

7. Теми лабораторних занять.

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Основні міждисциплінарні підходи до вивчення ідентичності	4	8
2	Тема 2. Ідентичність як об'єкт вивчення гуманітарних наук	6	6
3	Тема 3. Проблема класифікації ідентичності	4	6
4	Тема 4. Класифікація ідентичності за системними та структурними параметрами	6	7
5	Тема 5. Ідентичність та мова в соціогуманітарному знанні	4	8
6	Тема 6. Ідентичність як міждисциплінарна лінгвістична категорія	6	7
7	Тема 7. Ідентичність як комунікативно-функціональна категорія	6	7
8	Тема 8. Ідентичність як когнітивно-лінгвістична категорія	8	6
9	Тема 9. Культура та ідентичність: культурна ідентичність	6	8
10	Тема 10. мова, культура та ідентичність: лінгвокультурна ідентичність	8	7
11	Тема 11. Англійська колективна ідентичність як лінгвокультурний гіперконцепт	8	6
12	Тема 12. Англійська колективна ідентичність та дискурс	8	6
РАЗОМ		74	82

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуально навчально-дослідне завдання навчальним планом не передбачено.

10. Методи навчання

Словесні: лекції, зокрема, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін., розповідь, пояснення, бесіда, дискусія.

Наочні: презентація результатів власних досліджень.

Практичні: перекладний (лексико-перекладний, граматико-перекладний).

11. Методи контролю

Методи поточного контролю: усне опитування, участь у дискусії контрольні письмові роботи, оцінювання виконання самостійних завдань, оцінювання доповідей.

Методи підсумкового контролю: бланковий тест, письмовий переклад запропонованого тексту.

12. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Які хронологічні етапи становлення ідентичності як наукового поняття.
2. Систематизуйте й об'єднайте розрізнені теорії, концепції, наукові школи, моделі та окремі дослідження в міждисциплінарні науково-методологічні підходи до вивчення ідентичності.
3. Ідентичність як міждисциплінарна лінгвокультурологічна категорія.
4. Культурна та лінгвокультурна ідентичності.
5. Які чотири етапи становлення ідентичності як наукового поняття ви знаєте.
6. Які вчені у XXI столітті досліджують ідентичність.
7. Основні проблеми класифікації ідентичності.
8. Проаналізуйте структуру ідентичності та її системні характеристики.
9. Індивідуально-колективний рівень ідентичності.
10. Суб'єктно-об'єктний рівень ідентичності.
11. Когнітивно-емоційний структурний рівень ідентичності.
12. Поняття "англійська колективна ідентичність".
13. Що приймається за одиницю лінгвокультурологічного опису англійської ідентичності.
14. Які основні ознаки лінгвокультурного концепту АНГЛІЙСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ.
15. Які два основні типи дискурсу англійської колективної ідентичності.
16. Що таке «ідентема»?
17. Що таке колективна культурна ідентичність?
18. як розглядається ідентичність як комунікативно-функціональна (комунікативно-дискурсивна) категорія.
19. Когнітивно-дискурсивний лінгвістичний підхід до вивчення феномену ідентичності.
20. Теоретико-методологічні принципи теорії ідентичності.
21. Окресліть зв'язки між ланками "мова – культура – свідомість – ідентичність".
22. Які два блоки утворюють когнітивно-семантичний зміст лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність»?
23. Які сутнісні характеристичні ознаки лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність»?
24. Що слугує підставою для формування ідентичності.
25. Характеристичні ознаки гіперконцепту «англійська ідентичність»?
26. Що складає ядро ціннісної ознаки лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність»?

27. Назвіть семантичні ознаки лінгвокультурного гіперконцепту «англійська ідентичність»?
28. Порівняйте англійську ідентичність з українською, а також іншими західними ідентичностями.
29. Англійська колективна ідентичність як когнітивно-дискурсивна категорія.
30. Англійська колективна ідентичність як лінгвокультурний гіперконцепт.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль. Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожну тему 60 і більше балів. За тим самим принципом оцінюються завдання, що пропонуються для самостійної роботи.

Якщо за результатами поточного контролю студент набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати підсумкове завдання (див. Питання для підсумкового контролю) і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточний контроль												Самостійна робота	Загальна оцінка
Змістовний модуль №1													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційного заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
85-89	B	Добре	
75-84	C		
69-74	D		
60-68	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Матузкова О.П. Робоча програма навчальної дисципліни «Ідентичність як лінгвокультурологічна категорія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності: 035 філології.
2. Матузкова О.П. Силабус навчальної дисципліни «Ідентичність як лінгвокультурологічна категорія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності: 035 філології.

14. Рекомендована література

Основна

1. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навчальний посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2012. 284 с. Режим доступу: <https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file>
2. Матузкова О.П. Ідентичність у соціогуманітарному знанні першої половини ХХ століття: історія становлення поняття / О.П. Матузкова // Записки з романо-германської філології. Вип. 27. Одеса: КП ОМД, 2011. С. 151 – 156.
3. Matuzkova E.P. Culture as a Language Learning Resource / E.P. Matuzkova // III Міжнародна науково-практична конференція з питань методики викладання іноземної мови, присвячена пам'яті проф. В.Л.Скалкіна: Збірник наукових праць. Одеса: Астропринт, 2002. С. 39 – 44.

Додаткова

1. Андрейчук Н.І. Семіотика лінгвокультурного простору Англії кінця XV – початку XVII століття: Монографія / Н.І. Андрейчук. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 280 с.
2. Колегаєва І.М. Текст і мегатекст як члени єдиної комунікативної родини / І.М. Колегаєва // Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи / НАН України, Центр наукових досліджень і викладання іноземних мов; редкол.: А.Д. Белова (голов. ред.) та ін. К., 2012. С 170-178.
3. Матузкова Е.П. Идентичность и язык // Интегральная теория англоязычной коммуникации: Коллективная монография / Под заглавной редакцией д.ф.н. Т.И.Домброван. Одеса: КП ОМД, 2015. С.106-145.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Професійна платформа «Перекладачі в Дії». Режим доступу: <https://litcentr.in.ua/index/0-51>
2. Proz.com. Інтернет-спільнота та робочий простір для професіоналів, що працюють з мовами. Режим доступу: <https://www.proz.com/>
3. CW Lab. Платформа он-лайн освіти для перекладачів. Режим доступу: <https://cw-elab.com/en/>